

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЇ, ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО – ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ**

**ПРОЦЕС ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ:
ПЕРЕДУМОВИ, СУЧАСНІ РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 414 групи

Спеціальності 014.07 Середня освіта
(Географія)

Освітньо-професійної програми

«Середня освіта (Географія)»

Шмагель Ольга Валеріївна

Керівник д.геогр.н., проф. Мальчикова Д.С.

Рецензент к. геогр. н., доц. Давидов О.В.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРОЦЕСИ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ : СУЧАСНІ РЕАЛІЇ.....	5
1.1 Суспільно - географічні передумови процесів децентралізації та реформування адміністративно-територіального устрою.....	5
1.2 Понятійно-термінологічний апарат дослідження.....	10
1.3 Етапи формування об'єднаних територіальних громад	14
РОЗДІЛ 2. ПРОСТОРОВО – ЧАСОВІ ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО–ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	18
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ О`ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	32
3.1 Соціально – економічні умови сільських територій в складі діючих об'єднаних територіальних громад (на прикладі Прибужанівської ОТГ Вознесенського району).....	32
3.2 Подальший прогноз та перспективи розвитку територіальних громад в Миколаївській області.....	39
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	51
Додаток А.....	51

ВСТУП

Актуальність дослідження: В адміністративно – територіальному устрою країни зосереджено багато чинників – політичні, історичні, демографічні, економічні, соціальні, етнічні, які впливають на формування адміністративного поділу території держави. Зокрема цей поділ відбувається на національному, регіональному та локальному рівнях. Україна поділена на області, в їх межах виділяють райони, які складаються з сіл, та селищ. Через забюрократизованість вертикалі влади, значну поляризацію у якості життя між міською і сільською місцевістю, не спроможність місцевих громад до самодостатнього розвитку постало питання про формування об'єднаних територіальних громад та надання їм певних повноважень з боку державної влади з метою покращення соціальних, побутових умов жителів сіл, налагодження інфраструктури населених пунктів. ОТГ – це добровільне приєднання мешканців декількох селищних рад до іншої утворюючи один адміністративний центр. Перерозподіл певних повноважень від центрального управління називається децентралізація.

По окремих територіях України реформа відбулася досить швидко, але в деяких регіонах цей процес ще не закінчився. Миколаївська область є однією із тих, в якій об'єднання громад проходило інтенсивно. По динаміці об'єднання громад вже в 2017 році Миколаївської область входила у першу п'ятірку в Україні. На території області об'єднались 73% територіальних громад, ще 27% чекають призначення виборів. Тому наразі є актуальним питання про процес формування територіальних громад в Миколаївській області. А саме – дослідити, як відбувається процес реформування на сучасному етапі і які просторові особливості процесів децентралізації у регіоні..

Метою роботи: є виявлення передумов і особливостей формування територіальних громад в Миколаївській області.

Об'єктом дослідження даної роботи є об'єднані територіальні громади Миколаївської області.

Предмет дослідження: передумови децентралізації і процес утворення об'єднаних територіальних громад в межах обласного регіону.

Завдання:

- розглянути суспільно-географічні передумови процесів децентралізації та реформування адміністративно-територіального устрою;
- дослідити понятійно-термінологічний апарат дослідження та розкрити етапи формування адміністративно-територіального устрою (територіальні громади);
- проаналізувати просторово-часові особливості реформування адміністративно-територіального устрою в Миколаївській області.
- виділити основні проблеми та перспективи розвитку об'єднаних територіальних громад (на прикладі Прибужанівської ОТГ Вознесенського району).

Методи дослідження: метод, описовий, метод типізації. Інформаційну базу дослідження складають статистичні матеріали відкритих баз даних. Теоретичною основою виступають опубліковані академічні доказові дослідження про різноманітні аспекти процесів децентралізації в Україні. Академічні дослідження доповнено кейсами Миколаївського регіону. Під час проведення дослідження було використано метод аналізу і синтезу, типізації, описовий, порівняльно-географічний, статистичний методи.

Структура дипломної роботи дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ПРОЦЕСИ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ :СУЧАСНІ РЕАЛІЇ.

1.1 Суспільно – географічні передумови процесів децентралізації та адміністративно-територіального устрою.

Сучасний адміністративно–територіальний устрій України є трирівневим: субнаціональний рівень складають Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь, субрегіональний рівень – адміністративні райони, низовий рівень – сільська, міська, селищна рада, населений пункт. «На квітень 2014 року, коли було прийнято рішення про реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, система адміністративно-територіального устрою включала: Автономну Республіку Крим, 24 області, міста Київ та Севастополь, 490 районів, 460 міст, 885 селищ міського типу, 10278 сільських рад, 28385 сільських населених пунктів» [5].

«Проблематиці адміністративно-територіальної реформи в Україні присвячено багато праць вітчизняних науковців та практиків: вони вважають що, процес децентралізації негативно впливає на сільські території країни, адже держава не в змозі дбати про своїх громадян - утримувати школи, дитячі садки, амбулаторії, фінансувати медицину, культуру, спорт. Не зможе будувати дороги та розвивати інфраструктуру населених пунктів. Зокрема відбуватимуться негативні наслідки щодо, сільських територій, а саме земельних ресурсів. Земля, яка належить селянам здається в оренду до фермера, в них не вистачає коштів щоб, нею користуватись і селяни позбавлені засобів виробництва – техніки та інфраструктури для зберігання сільгосппродукції. І це є однією із проблем процесу децентралізації, згідно нормативно – правових документів начебто має все виконуватись, і бути на користь сільським жителям»[8].

З історичним розвитком, змінами соціально-економічних, політичних та інших умов функціонування держави, адміністративно-територіальний устрій закономірно змінюється, вдосконалюється чи реформується. Вдосконалення, як правило, не вносить кардинальних новацій у систему АТУ і пов'язується з окремими змінами в складових адміністративно-територіального устрою. «Суттєві суспільно-економічні трансформації в державі вимагають системних змін АТУ, тобто, його реформування. Протягом останніх років стало очевидним, що в адміністративно-територіальному устрої країни обійтися вдосконаленнями неможливо. Його реформування стає неминучим» [3].

Необхідність розробки нового адміністративно-територіального устрою України постала ще 1991 р., але зміни у територіальній організації влади було відтерміновано у зв'язку із більш актуальними питаннями. Верховна Рада України 1997 р. ухвалила Закон України «Про адміністративно-територіальний устрій України» [28] у першому читанні, президент неодноразово передавав свої поправки та зауваження, але друге читання так і не відбулося. У 1998 р. була схвалена нова Концепція адміністративної реформи [33], яка передбачала реформування адміністративно-територіального устрою. У розділі 4 «Територіальний устрій та система місцевого самоврядування» у частині 2 «Трансформація територіального устрою та системи місцевого самоврядування» прямо вказувалось на необхідність проведення політики об'єднання невеликих територіальних громад, укрупнення самоврядних адміністративно-територіальних одиниць.

«Розпочинати реформу планувалося зі змін на базовому рівні. Запланована концепція отримала неоднозначні оцінки експертів та була широко обговорювана громадськістю, але знову не була реалізована. «Запропоновані інновації не були сприйняті широкою громадськістю, яка побачила у реформі загрозу якісного погіршення надання послуг громадянам. Крім того, адміністративно-територіальна реформи

потребувала паралельного проведення інших масштабних реформ, які мали б наповнити її економічним та соціальним, а не лише політичним змістом. Чергове загострення внутрішньо політичного суперництва в Україні призвели до згортання територіальної реформи та її відкладення на невизначений час» [5].

Реформа адміністративно-територіального устрою вбачається у значних змінах територіальної організації, системи і механізмів функціонування публічної влади (державної влади та місцевого самоврядування) в країні, спрямованих на створення сприятливіших умов для суспільного розвитку, гармонійного поєднання при цьому індивідуальних, колективних (громадських) та загально державних інтересів.

Фактично, процес адміністративно-територіальної реформи в Україні має полягати у взаємопов'язаному здійсненні кількох реформ [35]:

- Реформи територіального устрою держави;
- Адміністративної реформи – зміни відповідно до визначеної мети та цілей системи державного управління, її інститутів, організаційних структур та інструментів, правових і фінансово економічних основ функціонування;
- Реформи місцевого самоврядування – зміни системи організації та основ діяльності органів місцевого самоврядування у вирішенні питань місцевого значення, забезпечення потреб громадян та територіальних громад у соціальних, комунальних, адміністративних й інших послугах, в соціально-економічному розвитку поселень, взаємопов'язаних груп поселень і регіонів;
- Реорганізація при цьому взаєностосунків органів місцевого самоврядування з органами державної влади;

Державне управління в адміністративно-територіальних одиницях може здійснюватися: безпосередньо через центральні органи державної влади та їх місцеві підрозділи (представництва Президента України з

функціями контролю дотримання вимог Конституції та законодавчих актів України, реалізації в областях державної стратегії та програм розвитку; територіальні управління, відділи, служби центральних органів державної влади, державні агентства тощо); через делегування повноважень виконавчим органам місцевого самоврядування з відповідним матеріальнотехнічним та фінансовим забезпеченням виконання делегованих повноважень [11].

Передумовами виникнення територіальних громад в Україні є багато чинників. «Темпи утворення все нових об'єднаних громад не знижуються. Також все більше громад приєднуються до міст обласного значення та до ОТГ. Більшість повноважень та фінансових ресурсів переходять до цих спроможних громад. Фактично в межах районів, крім райрад і райдержадміністрацій, утворюються юридично незалежні від районної ланки органи місцевого самоврядування спроможних громад. При цьому, функції та компетенції районів законодавчо не змінюються, залишається старий районний поділ. Це призводить до правових колізій і політичних конфліктів між цими трьома різними за природою суб'єктами публічної влади. Звідси виникають проблеми в системі управління та комплексного соціально-економічного розвитку територій районів» [2].

Варто зазначити, що основним критерієм формування територіальних громад є економічна спроможність або самодостатність, під якими розуміють здатність цієї територіальної одиниці виконувати місцеві соціальні, економічні, культурні та екологічні завдання за рахунок власних ресурсів. «Спроможна територіальна громада – територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового

забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці» [32].

Сьогодні демократія є формою політичного устрою суспільства, що дає можливість людям не тільки обирати керівників, а й контролювати владу. Незважаючи на всі проблеми, що постають у рамках демократичної форми організації суспільства, його державно-політичного устрою, саме влада народу найкраще справляється з викликами сучасності.

Тривала відсутність політичної волі для проведення повноцінної децентралізації у державному управлінні стала однією з причин посилення сепаратистських рухів на сході країни. Наслідками політики тотальної централізації влади в Україні стали:[12].

- Істотна залежність територій від центру;
- Низький рівень інвестиційної привабливості територій;
- Інфраструктурно, фінансово та кадрово слабкі громади;
- Деградація сільської місцевості;
- Складна демографічна ситуація;
- Низька якість надання публічних послуг;
- Низький рівень довіри до влади;
- Нисокий рівень корупції;
- Низька ефективність управлінських рішень;

Станом на початок реформи у 2014 році тільки 6 регіонів в Україні були самодостатніми, що викликало значну регіональну диспропорцію, а відповідно – і якість життя та послуг, що отримували українці. Ці виклики вимагали проведення кардинальних реформ в частині державного управління, місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [39].

Реформування адміністративно-територіального устрою, а особливо низової його ланки – громад потребує передусім розроблення стратегій розвитку цих територіально-адміністративних одиниць з врахуванням

переваг та недоліків, що постають із наявного природного, соціального та економічного потенціалів. «Головними умовами формування об'єднаних територіальних громад як основи нового адміністративно-територіального устрою країни є добровільність об'єднання населених пунктів з врахуванням основних принципів геопросторової організації територіальних громад, забезпечення її економічної спроможності, а також вдосконалення нормативно-правової бази щодо формування нових адміністративно-територіальних одиниць» [18].

Таким чином, з прийняттям законопроекту про адміністративно-територіальний устрій буде ліквідоване дублювання повноважень районної ради і районної державної адміністрації із органами місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, прибрані надмірні витрати на утримання апарату районних державних адміністрацій, підвищена якість надання послуг за рахунок збільшення фінансування бюджетів органів місцевого самоврядування у частині створення госпітальних округів, нового освітнього простору тощо. Всі перераховані результати прийняття вказаного закону є необхідною умовою для подальшої успішної децентралізації.

1.2 Понятійно-термінологічний апарат (децентралізація, територіальні громади).

«Адміністративно-територіальний устрій (АТУ) розглядається як поділ країни на адміністративно-територіальні одиниці різних рівнів, у яких формується структура органів публічної влади та система адміністративно-управлінських, фінансово-економічних та інших взаємозв'язків між адміністративно-територіальними одиницями й центральними органами державної влади у процесі забезпечення потреб життєдіяльності громадян, сталого регіонального й загальнодержавного розвитку» [3].

Мета реформи – формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Реформа передбачає відповідальність органів місцевого самоврядування перед виборцями – за ефективність своєї роботи, а перед державою – за її законність.

«В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (01.04.2014 р.), Законів «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014 р.), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015 р.) та змін до Бюджетного і Податкового кодексів – щодо фінансової децентралізації»[38].

Цей процес дозволив формувати відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування значний дієвий і спроможний інститут місцевого самоврядування на базовому рівні – об'єднані територіальні громади (ОТГ).

«За 4 роки реформи було створено 882 ОТГ, що об'єднали 4043 громади (36,7% від загальної кількості місцевих рад станом на 01.01.2015 року), це 38% території України і близько 69% населення» [12].

Процес об'єднання територіальних громад, що відбувається вже третій рік поспіль, а відтак реформа бюджетної децентралізації, що має стати фінансовою основою економічних зрушень в Україні, є дуже складними трансформаціями не тільки для економіки країни, але й загалом для свідомого сприйняття цих процесів пересічними українцями, тому потребують консолідації зусиль усіх рівнів влади та постійної підтримки міжнародних партнерів.

«У найпростішому розумінні, децентралізація влади означає передачу політичних, адміністративних або фінансових повноважень підрозділам

середнього та нижчих рівнів державної ієрархії. Однак найважливішою складовою у процесі децентралізації є надання саме фінансових (бюджетних) повноважень ОТГ, тобто проведення бюджетної децентралізації, що дозволить створити умови для забезпечення їх сталого економічного зростання та розвитку, високої продуктивності наявних ресурсів та добробуту населення» [18].

Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» декларуються концептуальні положення формування спроможних та фінансово незалежних територіальних громад. При цьому, превалювання гармонійності приватних і державних інтересів у поєднанні із громадськими пріоритетами виступає основою подальшого реформування у напрямі становлення самодостатніх формувань, розвиток яких базується на усталених принципах демократичності. Добровільним об'єднанням членів ОТГ передбачається отримання можливості розпоряджатися матеріальними та нематеріальними ресурсами, якими володіє громада, зокрема трудовими, фінансовими, матеріально-технічними, природними, інформаційними, маркетинговими, інноваційними, управлінськими тощо. Отримання самостійності у прийнятті рішень щодо формування й використання ресурсного потенціалу ОТГ є потужною передумовою їх активного поширення, підтвердженням чому є відповідні індикатори оцінки динаміки їх формування.

Перевагами та позитивними наслідками децентралізації є: [12].

- час і місце прийняття рішення відповідають очікуванням з боку громадськості (особи, колективу, громади тощо);
- реалізація рішення відбувається за участі суб'єкта прийняття рішення або під його відповідальність. Відтак час і місце прийняття рішення є адекватними часу і місцю його реалізації;
- завдяки оптимальній структурі управління спрощується система і процедура прийняття рішення;

- прозорість і відкритість процедур прийняття рішення та процесу його реалізації, що призводить до підвищення ефективності адміністративної діяльності, виявлення помилок, джерел їх походження тощо;
- період часу для надходження інформації з рівня виконавця на рівень прийняття рішення і навпаки – значно коротший;
- підвищення свідомості та загострення почуття відповідальності за здійснені заходи і прийняті рішення. Посадова особа в децентралізованій системі перестав бути безособовим елементом у незрозумілому їй апараті;
- зміцнення інноваційного потенціалу при прийнятті владних рішень;
- мінімізація бюрократизму. Взаємовідносини між особою та адміністрацією набувають ознак партнерства і породжують відчуття «спільної справи» в обох сторін;
- звільнення керівництва від поточних справ, що посилює можливість зосередження керівної ланки на справах стратегічного значення, тощо;
- гнучкість процесу виконання відповідних функцій, що дозволяє швидше пристосовуватися до зовнішніх чи внутрішніх змін;
- підвищення ініціативності працівників нижчого рівня, більш повне та ефективне використання людського потенціалу, підвищення мотивації праці;
- об'єктивна оцінка результатів прийнятих і реалізованих рішень. Потенційна гнучкість щодо їх покращання, вдосконалення, виправлення помилок тощо;
- територіальна децентралізація передбачає наближеність до споживача публічних послуг тощо.

Таким чином, стратегічним пріоритетом становлення України як соціально орієнтованої європейської держави є розвиток системи місцевого самоврядування, без реформування якої у напрямі децентралізації владних

повноважень на місця неможливо досягти гармонійного та зрівноваженого розвитку територіальних громад, а відтак – забезпечити високий рівень якості життя населення. Зміна усталеної парадигми управління державою у напрямі формування місцевої демократичної влади за рахунок удосконалення системи управління на місцях, розширення повноважень органів місцевого самоврядування, слід розглядати сьогодні необхідною умовою активізації процесів сталого розвитку України.

1.3 Етапи формування об'єднаних територіальних громад.

У зазначеній концепції «на першому та другому етапах проведення реформи пріоритетним заходом визначалася трансформація низової ланки системи адміністративно-територіального устрою шляхом добровільного об'єднання на основі діючих положень Конституції України адміністративно-територіальних одиниць для забезпечення формування реального суб'єкта місцевого самоврядування – такої територіальної громади (комунального об'єднання територіальних громад), яка мала б необхідні фінансові та матеріальні можливості для надання населенню повноцінних державних та громадських послуг.

Крім того, передбачалося впровадження на основі статутів територіальних громад нових форм участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування, які б стимулювали розвиток місцевої демократії. При цьому не було вироблено ідеології цієї реформи, не було досягнуто домовленості серед політичних сил щодо базових засад цієї реформи, тому концепція залишилася нереалізованою» [31].

Алгоритм процесу об'єднання громад та проведення виборів наступний:

1 етап – *ініціювання добровільного об'єднання територіальних громад* сільським, селищним чи міським головою повинно бути реалізоване ініціювання об'єднання у формі розпорядження про ініціювання ОТГ; депутатами, ОСН чи членами територіальної громади

вноситься розпорядження про вивчення пропозицій щодо ініціювання ОТГ та проводиться її громадське обговорення. Пропозиція про ініціювання повинна містити перелік територіальних громад, що пропонуються до об'єднання, із зазначенням відповідних населених пунктів та визначення адміністративного центру ОТГ та її найменування.

2 етап – *підготовка рішень про об'єднання територіальних громад* сільською, селищною, міською радою приймається рішення «Про затвердження Порядку проведення громадських обговорень з питань добровільного об'єднання територіальних громад» та власне проводиться таке обговорення зі складанням протоколу; сільською, селищною, міською радою від громади-ініціатора приймається рішення «Про надання згоди на добровільне об'єднання територіальних громад та делегування представника до спільної робочої групи»; сільським, селищним, міським головам надсилається пропозиція про надання згоди відповідних територіальних громад до об'єднання та про делегування представника до складу робочої групи;

Узагальнення інформації щодо надання згоди про ОТГ та прийняття розпорядження про утворення робочої групи з підготовки проекту рішення про об'єднання, що містить перелік населених пунктів, визначений адмін. центр ОТГ та план організаційних заходів щодо об'єднання; інформування про утворення спільної робочої групи з підготовки проекту рішення щодо об'єднання облраду і облдержадміністрацію та підготовка проекту рішення про об'єднання.

3 етап – *прийняття рішення про об'єднання територіальних громад* сільською, селищною, міською радою громади схвалюється проект та приймається рішення про його ухвалу за результатами обговорення; за наявності всіх рішень про схвалення проекту від сільських, селищних, міських рад протягом 5 днів здійснюється подання

до облдержадміністрації для отримання висновку щодо відповідності проекту Конституції та законам України.

4 етап – *утворення об'єднаної територіальної громад*в разі отримання підтвердження відповідності проекту законодавству України громада, в якій ініційовано питання про добровільне об'єднання територіальних громад, приймає рішення про ОТГ; сільський, селищний чи міський голова звертається в ОДА через необхідність прийняття ЦВК рішення про призначення перших виборів депутатів сільської, селищної, міської ради та відповідного сільського, селищного, міського голови; ОДА відповідно звертається до Центральної виборчої комісії для призначення виборів та інформує відповідні ради, що прийняли рішення про добровільне об'єднання територіальних громад [31].

Таким чином на першому етапі формування спроможних (об'єднаних) територіальних громад ми визначаємо центри спроможної територіальної громади. Це місто обласного значення, а також населений пункт – районний центр.

На другому етапі визначаємо зону доступності населених пунктів до адміністративного центру спроможної (функціональної) територіальної громади, яка складає 20 км (визначаються з урахуванням доступності основних публічних послуг, що надаються на територіях цих громад, зокрема час прибуття для надання швидкої медичної допомоги в ургентних випадках та пожежної допомоги не має перевищувати 30 хвилин) [31].

Відстань може бути збільшено до 25 км, якщо чисельність жителів спроможної територіальної громади, в зоні віддаленості більше 20 км, складатиме не більше, ніж 10 % від загальної чисельності жителів цієї громади.

На третьому етапі визначається адміністративний центр, із населених пунктів які розташовані за межами зони доступності. Як правило це село, селище, яке має краще розвинену інфраструктуру.

Як виняток, у випадках розташування в зоні доступності потенційного адміністративного центру села, селища, міста, яке має відповідні фінансові, інфраструктурні та кадрові ресурси, загальноосвітній навчальний заклад I-III ступеня та кількість дітей шкільного віку – не менше 250 і дошкільного віку – не менше 100, такий населений пункт може бути визначений потенційним адміністративним центром спроможної територіальної громади.

РОЗДІЛ 2

ПРОСТОРОВО-ЧАСОВІ ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

При низькій економічній спроможності більшості територій в Україні, зокрема сільських, виникають застереження щодо фінансової самодостатності територіальних громад та пропонуються принципи їх створення навколо центрів економічної діяльності. Тобто, при реформуванні АТУ створюються умови для виникнення нових центрів економічної активності й орієнтуватися тільки на наявні методологічно невірно. На початок 2019 року в Україні нараховується 490 районів та 10 279 сільських громад.

Реформа децентралізації в Миколаївській області досягла вже певного розвитку і наразі мова йде про підготовку до її нового етапу – зміну адміністративно-територіального устрою.

Цей процес почав працювати в 2015 р. утворилась перша територіальна громада - Куцурбська сільська рада (Очаківський район). Того ж року 25 жовтня відбулися перші вибори. Протягом 2016 року було прийнято рішення про утворення 20 об'єднаних територіальних громад. У 19-ти з них на грудень 2016 року пройшли місцеві перші вибори. Процес утворення 20 територіальних громад охопив 9 районів з 19-ти. Найбільш активно простежувалось у Вітовському районі (3 громади), Миколаївському (5 громад), Баштанському (1 громада), та Вознесенському районі (3 громади). Саме рішення про об'єднання територіальних громад прийняло 74 сільські, селищні та міські громади з 313 наявних в області. По динаміці об'єднання громад вже в 2017 році Миколаївської область входила у першу п'ятірку в Україні.

Є в Миколаївській області громади, які добровільно приєдналися до існуючих ОТГ такі як: Анатоліївська громада до Коблівської ОТГ, Безводненська, Петрівська, Кривобалківська, Кир'яківська приєдналась до Веснянської територіальної громади, Любоіванівська громада до Благодатненської ОТГ. Грушівська, Степівська громади до Кам'яномостівської громади, Маринівка з Доманівського району приєдналась Кам'яномостівської громади. Також відбулось добровільне приєднання Новогригорівської громади до міста районного значення Вознесенська, до Олександрівської громади Агроміївська громада з сусіднього Арбузинського району. А також Вітовському районі, до Шевченівської ОТГ долучилась Любомирівська громада. Але були і ті які проти реформи вважаючи, її недіючою. Однією із причин є тощо, мешканці Миколаївщини дуже довго сприймали радянську владу, і не погоджуються із сучасними змінами. Але нинішня влада не може кардинально змінити бачення тих людей, які проживали все своє життя під радянським режимом. Тому суть територіальних громад полягає щоб, збільшити територіальну основу, консолідувати бюджет, вирішувати питання на регіональному рівні.

Масштабність реформи характеризується тим, що вона охопила велику частину області, тому сукупні власні доходи ОТГ значно збільшились. Держава підтримує процес об'єднання і виділяє кошти саме під розвиток соціально - економічних комунікацій. Місцевій владі надаються повноваження, та фінансування на їх реалізацію. Завдяки ефективному використанню бюджетних коштів, створення власних представницьких органів, процесам інвентаризації та оптимізації наявних ресурсів, всі існуючі громади Миколаївщини визнано фінансово спроможними. Політичний експерт Іван Лопушинський наголошував, що «вже до кінця 2019 року має бути прийнятий закон про адміністративно-територіальну реформу, який передбачає новий територіальний устрій, зокрема, укрупнення районів. За проектом, в

одному районі має бути не менше 150 тисяч населення. Щоб бути готовими для роботи в нових умовах, вже зараз громади мають перебрати на себе 95 відсотків повноважень районів за принципом субсидіальності. В такому разі для них не матиме значення, чи є над ними район, чи ні. Адже там залишиться незначна кількість функцій, які суттєво не впливатимуть на життя членів ОТГ» [15].

В квітні 2019 року на семінарі «Стратегічне мислення та бюджетні відносини в ОТГ Миколаївщини» організованому Миколаївським Центром розвитку місцевого самоврядування за підтримки Програми «U-LEAD з Європою», експерт з регіонального розвитку Миколаївського ЦРМС Микола Дурман зазначав: «Йдеться, зокрема, про те, як громадам зробити так, щоб ідеї, які вони будуть впроваджувати у своїй діяльності, мали відповідне підґрунтя з точки зору державної бюджетної підтримки. Крім того, ми допоможемо ОТГ правильно підготувати та оформити свої пропозиції, проекти, щоб вони могли запропонувати їх до Громадського бюджету і отримати відповідні кошти на реалізацію» [15].

Таким чином, на сьогодні в Миколаївській області створено 41 ОТГ, ще 12 очікують призначення дати виборів, які не відбулися через введення воєнного стану. Наразі регіон посідає 13 місце в рейтингу Міністерства регіональної політики України. Для порівняння – сусідні Одеська та Кіровоградська області займають у цьому рейтингу відповідно 14 та 22 місця (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Місце Миколаївської області серед регіонів України в умовах
децентралізації (початок 2019р.)**

№п/п	Назва області	Кількість ОТГ	Загальна кількість населення в ОТГ, осіб	Частка населення в ОТГ %	Загальна площа ОТГ, км ²	Середня площа ОТГ, км ²	Площа ОТГ в %	Середня щільність населення, осіб/км ²
13	Миколаївська	41	313173	78	121175,6	296,97	12	3,89

* Складено автором за даними [13]

За даними таблиці 2.1 загальна кількість населення в ОТГ в Миколаївській області становить 78%. Середня площа ОТГ становить 12%. В минулому році громади Миколаївщини отримали близько 90 мільйонів гривень державної субвенції на розвиток інфраструктури. Тому за підсумками першого півріччя середній показник надходжень власних доходів на 1 особу по 28 – ми ОТГ збільшився на 413 грн. та склав 1572,2 грн. Серед ОТГ області 22 громади отримують з державного бюджету базову дотацію. Найвищий рівень дотаційності в Воскресенській громаді, найменша в Галицинівській ОТГ.

Місцева влада стала зацікавленою в розвитку інвестиційної привабливості своїх територій на благо громади, адже сплачені тут податки підуть на підвищення якості життя жителів цієї території. Різноманітні дозволи та реєстраційні документи для ведення бізнесу можна буде отримувати на місцях, громади зможуть самостійно залучати інвестиції, сприяючи їх соціально-економічному розвитку. Сьогодні Миколаївська область нараховує 19 районів.

Таблиця 2.2

Частка площі та населення ОТГ від районів Миколаївської області

Назва району	Площа території км	Площа об'єднаних громад	Частка площі охопл.ОТГ від р-ну, %	Кількість населення району (осіб)	К-ть мешканців ОТГ (осіб)	Частка населення охопл.ОТГ, %
Арбузинський	969	662,06	68,32	19751	13661	69,16
Баштанський	1 706	944,93	55,38	37 240	25212	67,7
Березанський	1 378	708,14	51,38	22 945	15186	66,18
Березнегуватський	1 263	772,5	61,16	19 963	14156	70,91
Братський	1100	225,85	20,53	17 589	2486	14,13
Веселинівський	1200	432	36	22 593	11911	52,71
Вітовський	1460	971,65	66,55	50 110	37433	74,7
Вознесенський	1 391	1052,46	75,66	29 835	5945	19,92
Врадіївський	811	0	0	17 198	0	0
Доманівський	1 458	860	58,98	24 986	17112	68,48
Єланецький	1 017	156,3	15,36	15 228	2016	13,23
Казанківський	1 349	940,14	69,69	19 236	15247	79,26
Кривозерський	35,3	0	0	24 265	0	0
Миколаївський	915	1171,01	12,79	29 923	30067	89,9
Новобузький	1 243	1007,09	81,01	30 504	27712	90
Новоодеський	1 428	129,04	9,03	33 007	1837	5,56
Очаківський	1 490	1144,42	76,8	15 185	11517	75,84
Первомайський	1 319	362,8	27,5	14 897	8863	59,49
Снігурівський	1 395	1025,89	73	39 643	32820	82,78

* Складено автором за даними [13]

За даними табл.2.2 найбільшим районом за площею в області є Баштанський р-н площа якого, становить 1706 км а частка площ, що охопленні ОТГ становить 55%. Також, процес реформування охопивбільшу частку населення 69 % цього району. Найбільшу частку площі що, охопленні ОТГ мають:Новобузький – 81%, Вознесенський – 75%, Казанківський – 69%, Очаківський – 76%, Снігурівський – 73%, Березнегуватський – 61%, Доманівський – 58%. Але це доводить те що, територія самого району може бути не обов`язково найбільшою,

об'єднання територіальних громад може відбуватись досить швидко, це залежить від добровільного приєднання однієї селищної ради до іншої. Є райони в яких процес децентралізації взагалі не відбувся це Врадіївський та Кривозерський райони також вони є найменшими за площею території за об'єднанням громад – 0. Найменший відсоток мають Первомайський район -27%, Миколаївський – 12%, Новоодеський -9%, Єланецький -15%.

За кількістю населення Вітовський район є найбільшим частка населення які, проживають в ОТГ – 74%. Але є райони в яких, частка є більшою такі як: Снігурівський – 82%, Очаківський 75%, Березнегуватський – 70%, Казанківський – 79%, Доманівський – 68%, Арбузинський – 69%, Миколаївський -89%, Найбільший за кількістю частки населення є Новобузький р-н – 90%. Кривозерський та Врадіївський райони, в яких не пройшов процес децентралізації, тому і за часткою населення вони мають – 0%. Є райони які мають незначні показники: Новоодеський -5%, Єланецький – 13%, Братський -14%, Вознесенський – 19%.

Отже, в Миколаївській області процес децентралізації пройшов в 17 районах окрім Кривозерського та Врадіївського з показниками – 0%. Найбільшим за часткою площі є Новобузький р-н -81%, за часткою населення - Новобузький р-н – 90%, а також Миколаївський р-н – 89%. Саме в ньому процес децентралізації пройшов найшвидше і він є найбільший за кількістю утворення територіальних громад. Тому район немає певну залежність від площі для утворення ОТГ. Велику роль відіграють соціальні, економічні чинники. А також думка місцевого самоврядування кожної сільської та селищної ради до якої вони приєднуються, задля спільного функціонування, як окремого органу влади на локальному рівні. Але надалі будуть здійснюватись об'єднання та укрупнення сільських рад в ОТГ для поліпшення життєдіяльності жителів, які там проживають.

Сам процес децентралізації продовжується і ведуться перемовини з приводу утворення Лисогірської громади в Первомайському районі. Також долучились населені пункти Березнегуватського району, де третина депутатського корпусу проголосували за об'єднання до того ж в перспективі планується не тільки створення нових ОТГ, а й розширення площ, тих які існують. Також проходять обговорення в селах Новоодеського району, яким існуюча Бузька громада запропонувала працювати разом долучившись до них. Кам'яномостівська ОТГ також звернулись з проханням приєднатись до суміжних сільрад [40].

Таблиця 2.3

10 найбільших за чисельність ОТГ Миколаївської області(2019 рік)

№ з/п	Назва ОТГ	Чисельність населення, осіб	Центр ОТГ (район)
1	Вознесенська	36 167	Вознесенський
2	Снігурівська	23597	Снігурівський
3	Баштанська	22594	Баштанський
4	Новобузька	18341	Новобузький
5	Казанівська	12453	Казанівський
6	Веселинівська	11911	Веселинівський
7	Березнегуватська	11253	Березнегуватський
8	Воскресенська	11175	Вітовський
9	Олександрівська	9355	Вознесенський
10	Прибужанівська	8002	Вознесенський

* Складено автором за даними [13]

За даними (таблиці 2.3) можна побачити, що найбільшу кількість населення має Вознесенська територіальна громада. І з них Олександрівська та Прибужанівська ОТГ знаходяться в Вознесенському районі.

Таблиця 2.4

10 найбільших за площею ОТГ Миколаївської області

№ з/п	Назва ОТГ	Площа території, км²	Центр ОТГ (район)
1	Баштанська	775	Баштанівський
2	Куцурбська	758,54	Очаківський
3	Снігурівська	590	Снігурвський
4	Березнегуватська	547	Березнегуватський
5	Михайлівська	447,62	Миколаївський
6	Веселинівська	432	Веселинівській
7	Новобузька	406,3	Новобузький
8	Чорноморська	385,88	Очаківський
9	Мостівська	334,18	Доманівський
10	Нечаянська	203,8	Миколаївський

* Складено автором за даними [13]

За даними (таблиці 2.4) можна спостерігати що, найбільшу площу після об'єднання має Баштанська ОТГ, яка знаходяться в Баштанівському районі. Тому об'єднання територіальних громад в Миколаївській області відбувається завдяки певним чинникам, які впливають на цей процес, а саме розміщення територіальних громад яке є нерівномірним, тому об'єднуючи ОТГ в першу чергу дивляться на транспортну доступність, наявність навчальних закладів та зв'язок між ними, а також дитячих садків, медичних закладів та багато інших.

В області очікують вибори 12 територіальних громад: Горохівська ОТГ, Снігурівська міська ОТГ, Березнегуватська селищна громада, Висунська сільська громада, Новобузька міська територіальна громада, Вільнозапорізька сільська громада, Софіївська ОТГ, Сухоєланецька громада, Мигіївська громада, Новомар'ївська сільська об'єднана громада, Калинівська сільська ОТГ, Лоцкинська громада [15].

Таблиця 2.5

10 найменших ОТГ за чисельністю в Миколаївській області (2019 рік)

№ з/п	Назва ОТГ	Чисельність населення, осіб
1	Сухоєланецька	1 837
2	Висунська	2903
3	Вільнозапорізька	2667
4	Дорошівська	2757
5	Володимирівська	2794
6	Михайлівська	2851
7	Веснянська	3407
8	Бузька	3173
9	Арбузинська	7988
10	Березанська	8696

* Складено автором за даними [13]

За даними табл. 2.5 найменшою за чисельність є Сухоєланецька ОТГ там проживає всього 1837 осіб. Перед ОТГ Миколаївщини нині стоїть ціла низка завдань. Вони повинні завершити процес створення у себе відділів освіти, культури, соціального захисту та інші, функції яких раніше виконував район. А ще розібратися з майном, фінансами, землею за межами населених пунктів, яка має бути їм передана відповідно до законодавства.

Таблиця 2.6

10 найменших ОТГ за площею в Миколаївській області (2019 рік)

№ з/п	Назва ОТГ	Площа території, км ²
1	Ольшанська	57
2	Веснянська	104,48
3	Кам'яномостівська	156,3
4	Новополтавська	142,39
5	Дорошівська	149,67
6	Калинівська	156,3
7	Бузька	161,5
8	Мішково – Погорлівська	171,09
9	Висунська	225,2
10	Арбузинська	292,03

* Складено автором за даними [13]

Найменшою за площею є Ольшанська територіальна громада – 57 тис.км. Тому в на сьогоднішній день процес децентралізації в Миколаївській області продовжується, адже процесом об'єднання було охоплено 17 районів із 19, крім Кривозерського і Врадіївського. Отримані в результаті децентралізації в Миколаївській області повноваження та ресурси надали органам місцевого самоврядування більше можливостей для розвитку своїх територій, створення сучасної освітньої, медичної, транспортної, житлово-комунальної інфраструктури. Миколаївщина серед всіх областей України сприйняла реформу дуже добре, адже активно почали проводитись перші вибори, а також пізніше саме формування територіальних громад, що дозволило області ввійти до першої п'ятірки по Україні. Процес децентралізації дозволив проявити кожній ОТГ свої сили. Вже в 2018 році реалізували 133 інфраструктурних проєкти на суму 87 мільйонів гривень. Громади об'єднувались для розвитку та створення передумов для того щоб, приходили інвестори та створювали додаткову вартість на певних територіях, для того щоб податки, які збираються на цій території збільшувались та йшли в бюджет територіальних громад [40].

Громади знаходяться в різних умовах, тому неможливо їх порівнювати. Адже деякі громади ще досі не сформовані, і будуть проводитись вибори в 2020 році. Тому аналізуючи процес формування територіальних громад в Миколаївській області ОТГ цієї області мають середній рівень розвитку, адже сам процес децентралізації не закінчився. Але сама область має середні показники в рейтингу по території України. Поряд із позитивними змінами та допомогою держави у вигляді грошових дотацій, є і негативні наслідки. З 26 – 28 серпня 2019 року проводилось опитування серед жителів двох громад Шевченківської та Веселинівської ОТГ.

Були поставлені питання про соціально – економічний стан громад та основні проблеми, які на їхню думку не вдалось досі

вирішити. Респонденти відповіли, що головними проблемами в громадах стали безробіття, недостатня громадська активність, низька якість доріг, відсутність транспортного сполучення між населеними пунктами, а також недостатній розвиток малого та середнього бізнесу.

Серед схожих рис також відмітили поважний вік респондентів – в обох громадах близько 50% всіх опитуваних є мають вік більше 50 років, це обумовлено дуже складною демографічною ситуацією. Адже особи молодого віку мігрують до великих міст та районних центрів в пошуках роботи. Тому характеризується низьким природним приростом та трудовими міграціями. Слід зазначити що, у Веселинівській ОТГ в успішність процесу децентралізації повірили 62% опитуваних, і тільки в Шевченківській ОТГ – 45%. Тому жителі територіальних громад вважають місцевій та обласній владі потрібно докласти більше зусиль, спрямованих на фінансування громад та інформування населення щодо перспектив цієї реформи [19].

Тому досі відкритими залишаються питання про ремонт доріг, дворів, освітлення, створення медичних установ на сільських територіях не тільки в цих двох ОТГ, але це стосується і всієї Миколаївської області. Особливо критично сприймає населення в сфері охорони здоров'я. Так як в селах проживають люди похилого віку, через поганий стан дороги та транспортну доступність, швидка допомога на виклик приїжджає в села через 1 годину, а то і більше тому це є дуже гострою проблемою. Через це збільшуються ризики смертності саме у людей похилого віку. Не тільки ці проблеми існують в ОТГ Миколаївської області, але й великою проблемою є функціонування освітньої системи. Поряд з цим починається процес закриття шкіл, для деяких населених пунктів це є негативним наслідком, адже потім постає питання про перевезення школярів. Зокрема виникла проблема з подоланням великої відстані та станом доріг між населеними пунктами при перевезенні школярів до

освітніх закладів. Адже не у всіх громадах видаються фінанси на паливо для здійснення перевезень дітей.

Тому на сьогоднішній день для фінансування сільської освіти в ОТГ можуть здійснюватись як, з місцевого так із державного бюджету, а також користуватись позашкільні програми. На початку ведення реформи територіальним громадам було надано право самостійно приєднуватись до тієї чи іншої ради. Кожна громада може здійснювати та розвиватись так як, вважає за потрібне. Фінансувати та створювати ті чи інші проекти. Але це є негативним наслідком, адже розвиток ОТГ в області буде нерівномірним, одна громада буде фінансово спроможна, а інша ні. Тому буде певна конкуренція між ними. Сам процес децентралізації юридично відбувається, але саме соціально – економічні умови ОТГ саме в області бажають бути кращими, і не доведені до кінця. Тому місцевій владі є над чим працювати.

Окрім того, 17 вересня 2019 у Миколаєві експерти обговорили варіанти адміністративно-територіального устрою районного рівня Миколаївської області. Тоді у них не буде проблем з укрупненням районів.

Укрупнення районів – потреба, яка виникла через динамічний процес формування об'єднаних територіальних громад, відзначають експерти з питань децентралізації. Внаслідок процесу існуючі місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування втрачають підстави для здійснення визначених законом повноважень. Ці повноваження здійснюватимуться відповідними органами місцевого самоврядування утворених ОТГ.

«На думку регіональної координаторки проекту нового поділу районів, голови правління Незалежного центру правових досліджень та ініціатив Маргарити Трипольської, в Миколаївській області має бути утворено чотири райони (повіти) замість 19» [1].

Окрім того, 17 вересня 2019 у Миколаєві експерти обговорили варіанти адміністративно-територіального устрою районного рівня Миколаївської області. На сьогодні представники влади і провідні експерти у сфері реформи місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою погоджуються з правильністю концепції утворення чотирьох нових районів Миколаївщини. Мова йде про укрупнений *Миколаївський район* з центром у місті Миколаїв, *Вознесенський* з центром у місті Вознесенськ і *Первомайський* з центром у Первомайську. Продовжується дискусія щодо центру четвертого району (*Баштанка* або *Новий Буг*), який після реформування стане *Баштанським* або *Новобузьким* відповідно.

«Миколаївський район буде найбільшим, і якщо подивитися на план розподілу, який пропонують Мін. регіон і Центр політико-правових реформ, то бачимо, що він повністю відповідає визначеним критеріям, зокрема кількість населення не перевищує 800 тисяч людей. Часу для того, щоб повністю розробити стратегію небагато. Тому наша зустріч має як аналітичну, так і інформаційну мету для того, щоб нагадати представникам громад, що ця ситуація цілком реальна і має відбутися», – наголосила Маргарита Трипольська [1].

На думку експертки проєкту О. Оляніної: «новий районний поділ має наметі упорядкувати систему органів влади – як виконавчої, так і місцевого самоврядування. Це сприятиме якісному, доступному наданню жителям публічних послуг, визначених законодавством. Крім того, дозволить скоротити адміністративні витрати на утримання районних рад, районних державних адміністрацій і скерувати кошти на розвиток громад та вирішення проблем їх мешканців»[1].

Місцева влада стала зацікавленою в розвитку інвестиційної привабливості своїх територій на благо громади, адже сплачені тут податки підуть на підвищення якості життя жителів цієї території. Різноманітні дозволи та реєстраційні документи для ведення бізнесу

можна буде отримувати на місцях, громади зможуть самостійно залучати інвестиції, сприяючи їх соціально-економічному розвитку. Переваги реформи багато громад відчули вже сьогодні: в їх містах, селах і селищах почали приводитися до ладу дороги, медичні та освітні заклади – все те, що десятиліттями перебувало у занепаді. Реформа дала поштовх до повноцінного розвитку громад, можливість поліпшити життя у кожному населеному пункті та у країні в цілому і дозволяє громадянам – кожному з нас - самостійно господарювати там, де вони живуть.

РОЗДІЛ 3

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

3.1 Соціально – економічні умови сільських територій в складі діючих об'єднаних територіальних громад (на прикладі Прибужанівської ОТГ Вознесенського району).

Нагальна потреба у підвищенні соціально-економічного розвитку сільських територій спонукала до запровадження трансформаційних процесів, які направлені на розвиток виробничої й соціальної сфери, покращення якості життя сільського населення. Вагому роль у запровадженні трансформаційних процесів на сільських територіях Прибужанівської ОТГ здійснила державна політика у сфері місцевого самоврядування, яка ґрунтується на інтересах мешканців територіальних громад і передбачає децентралізацію влади. Децентралізація влади ґрунтується на передачі від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування частини повноважень, відповідних ресурсів, рівнів відповідальності. Варто детальніше проаналізувати соціально-економічні умови сільських та селищних територій в складі Прибужанівської ОТГ Вознесенського району.

В результаті виборів, що відбулися 11 грудня 2016 року, завершився процес об'єднання п'яти невеликих сільських громад загальною кількістю 8,24 тисячі мешканців. До складу Прибужанівської ОТГ входить 20 сіл та селищ. Центр громади – село Прибужани знаходиться в чотирьох кілометрах на південь від 36-тисячного міста Вознесенськ – районного центру, над річкою Південний Буг. Громада має вигідне розташування з точки зору перспектив подальшого розвитку – близько до міста середнього розміру, адже знаходиться біля доріг державного значення, залізниці і річки, на якій почали розвиватися

товарні та пасажирські перевезення. Рівень життя значно вищий на територіях, що знаходяться недалеко від міста, де легше знайти роботу та скористатися послугами різних видів.

Таблиця 3.1

Села та селища, які входять до Прибужанівської ОТГ

№	Назва	Територіальна одиниця
1	Андрійчикове	Село
2	Бакай	Село
3	Вільне	Село
4	Вокзал	Село
5	Глюгове	Село
6	Дмитрівка	Село
7	Кам'яна Балка	Село
8	Криворучка	Село
9	Манне	Село
10	Мартинівське	Село
11	Нове	Село
12	Новобілоусівка	Село
13	Новопристань	Село
14	Очаківське	Село
15	Прибужани	Село
16	Рюмівське	Село
17	Яструбинове	Село
18	Мартинівське	Селище
19	Новосілка	Селище
20	Тімірязівка	Селище

До складу Прибужанівської ОТГ входить 20 сіл та селищ. Центр громади – село Прибужани знаходиться в чотирьох кілометрах на південь від 36-тисячного міста Вознесенськ – районного центру, над річкою Південний Буг. Громада має вигідне розташування з точки зору перспектив подальшого розвитку – близько до міста середнього розміру, адже знаходиться біля доріг державного значення, залізниці і річки, на якій почали розвиватися товарні та пасажирські перевезення.

Рівень життя значно вищий на територіях, що знаходяться недалеко від міста, де легше знайти роботу та скористатися послугами різних видів. Район має вигідне економіко – географічне, транспортне положення. Клімат помірно – континентальний з мало засніженою зимою та жарким літом, на території громади протікає річка Південний Буг.

Річка, що тече на території громади – на ній поновлено вантажні перевезення та ініційовано перевезення пасажирів судном на підводних крилах. Загалом, визначено багато елементів туристичного потенціалу, як природного так і культурного. Долина річки прорізана річковими долинами, ярами а також балками. На території формуються чорноземні ґрунти які, є сприятливими для розвитку зональних типів сільського господарства. Тому фізико – географічні умови цієї громади є досить сприятливими для розвитку тих видів галузей сільського господарства, які характерні саме цій території.

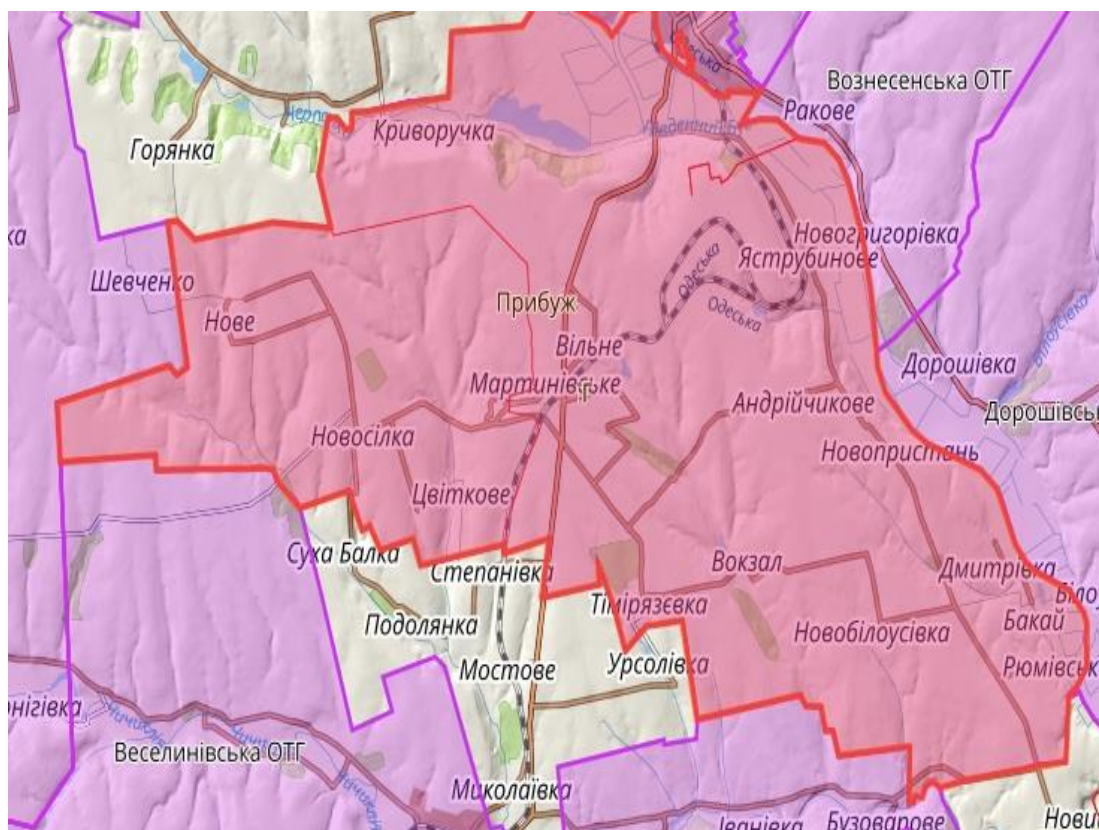

Рис. 3.1 Карта Прибужанівської ОТГ Вознесенського району Миколаївської області [13]

Населення громади молоде – 8 тис осіб. Вікова структура населення громади сільське 45% мешканців молодші 35 років. Чоловіки складають 45,7%, жінки – 54,3%. Причини диспропорції полягають і в коротшому терміні життя, і в вищому рівні трудової еміграції серед чоловіків. Кількість населення змінюється не сильно – значна трудова міграція і від’ємний природній приріст населення врівноважується переселенням мешканців міста Вознесенськ. На території ОТГ проживає невелика молдавська, російська, румунська, циганська, курдська і вірменська меншини. Кількість біженців(зі східної України) невелика (8 осіб). Відсутні проблеми на національному ґрунті. Мешканці сільського населення демонструють невелику громадську активність. Ініціативи знизу трапляються рідко, діють небагато зареєстрованих неурядових організацій. В соціальній інфраструктурі є бібліотеки стан незадовільний

Економіка Прибужанівської ОТГ базується на рослинництві. На околицях Вознесенська з громадою межує філія фірми «Нібулон» (власне агропідприємство на території громад та розташований поруч перевантажувальний комплекс-елеватор). Населення громади займаються тим що, ведуть свої маленькі господарства, обробляючи землі. Вирощують зернові культури пшеницю, ячмінь, соняшник, а також рабс. Вознесенському районі поширена трудова міграція особливо до країн Європи, зокрема це Польща, Чехія, Німеччина. Ті хто не в змозі поїхати до інших країн в пошуках роботи продають власні продукти рослинництва на ринку місті Вознесенську. Громада має значний, невикористаний економічний потенціал, що походить, головним чином, з вигідного розташування біля районного центру, доріг державного значення та залізниці. Окрім того, на території ОТГ об’єкти, що можуть бути використані. Плодючі ґрунти вказують на великий потенціал рослинництва, зокрема при доступності дешевої робочої сили. В результаті, це робить можливим розвиток переробної галузі і

тваринництва. Громада має значний потенціал виробництва меду. Важливим є той факт, що продукція рослинництва може бути повністю екологічною. Повітря залишається чистим завдяки газовому опаленню.

Тому нещодавно було проведено опитування серед жителів Прибужанівської ОТГ, в якому вони відповіли на питання що, пов'язані зі значними проблемами розвитку сільських територій в складі громади.

На питання наскільки задоволені чи не задоволені проживанням в громаді, більшість сільського населення – 54,4% відповіли посередньо. Кількість опитаних скоріше незадоволені та дуже незадоволені склали 9,9% та 5,1% відповідно.

Скоріше задоволені та дуже задоволені – 23,8% та 6,8% відповідно. Те що задоволених значно більше чим не задоволених, це добре, але наявність великої кількості «посередньо» свідчить про те, що люди, не мають чітко сформованої оцінки щодо свого проживання в громаді.

Незважаючи на це, на питання «Якби б у вас була така можливість, чи хотіли б Ви кудись переїхати – проживати в іншому місці, поза нашою об'єднаною громадою?», надали відповідь скоріше ні і рішуче ні 35,3% та 29,5% відповідно. Посередньо відповіли 20,3%. Та скоріше так – рішуче так 115%/3,4% відповідно. Це більш-менш позитивні показники, які свідчать про потенційну можливість розвитку громади. Це добре, що значна більшість мешканців не має намірів покидати свій край, але і кількість осіб, які допускають такі думки залишається значною.

На питання, як ви оцінюєте якість життя у громаді, було отримано більше позитивних відповідей, ніж негативних. Так, 60,9% відповіли посередньо. Скоріше добре/дуже добре – 27,2%/5,8% відповідно. Та лише 4,3%/1,8% відповіли скоріше погано/дуже погано відповідно. Такі показники залежать від багатьох чинників, в тому числі від рівня життя мешканців/громади, їх обізнаність, активність та таке інше.

Невизначеність спостерігається і у відповідях на запитання стосовно оцінювання факту створення самої об'єднаної громади. Так, 31,7% відповіли – посередньо, 19,01%/7,2% - скоріше добре/дуже добре, 12,1%/6,9% - скоріше погано/дуже погано. А 23,1% опитуваних взагалі не змогли надати відповідь з рівнем оцінки. Вказані показники свідчать про те, що мешканці не володіють певною інформацією про те що таке об'єднана громада, які наслідки її створення, як можна покращити рівень життя завдяки створенню громади та інше.

Нажаль на питання, як ви оцінюєте участь членів сім'ї у житті громади 50,2% відповіли, що ніхто участь не приймає, 22,7% - іноді приймають участь і лише 7% відповіли, що беруть активну участь у житті громади. Варто зазначити, що найактивнішу участь в житті громади беруть мешканці з числа працюючих (18,8%). Менш активними учасниками життя громади є мешканці віком 60 і більше років (6,8%) та молодь до 18 років (5,1%). З цих відповідей можна зробити висновок, що головну участь в суспільному житті громади беруть працюючі мешканці на яких і потрібно в першу чергу орієнтуватись під час планування заходів. Низьким є і рівень громадської активності мешканців. Тільки 8,7% опитаних відповіли що члени їх родин беруть участь в діяльності громадських організацій.

Більше негативними були відповіді мешканців на питання «Чи, на Вашу думку, жителі нашої об'єднаної громади мають реальний вплив на важливі рішення, що приймаються органом місцевого самоврядування, чи вони позбавлені такого впливу?». Лише 20,4%/2,2% відповіли скоріше мають/мають великий вплив 29,5%/12,7% скоріше не мають/не мають взагалі та 35,3% відповіли – посередньо. Таким чином, сумарно 42,2% вважають, що не мають впливу на рішення місцевої влади. Це свідчить про необхідність широкого впровадження механізмів участі громадськості в процесах прийняття рішень органом та ознайомлення з ними мешканців громади.

В той же час, 38,7% опитаних вважають, що влада громади сприяє активній діяльності громадськості та підтримує їх ініціативи, 11,3% вважають навпаки, а 50% взагалі не змогли відповісти (важко сказати). Ці показники кращі, ніж оцінка участі громадськості в процесі прийняття рішень органами влади, але більшість мешканців не змогли дати чітку відповідь, що теж вимагатиме впровадження механізмів активізації мешканців та громадської участі.

Стосовно оцінювання рівня безпеки у місцях загального користування в громаді, 38,7%/4,1% відповіли скоріше безпечно/повністю безпечно 5,6%/1,9% скоріше небезпечно/дуже небезпечно та 49,6% оцінили, як посередньо. Можна вважати, що рівень безпеки у громаді задовільний [36].

Рис. 3.2 Проблеми Прибужанівської ОТГ (частка респондентів, що визнали проблему актуальною, у %) [36]

Як бачимо з відповідей, найбільш нагальними потребами, які потребують скорішого вирішення та повинні мати особливу підтримку, мешканці віднесли: вуличне освітлення; соціальна допомога; охорона та профілактика здоров'я; дорожня інфраструктура; водопостачання. При цьому, найменше значення нагальності віддано: адміністративні послуги; комунальне житло; підтримка громадських організацій; каналізація.

Таким чином, немає приводу говорити, що там щось не вдалось. Що б не відбулося, те що зробили і зроблять за найближчі два роки до чергових виборів у 2020 році – це те, що не вдалось б зробити за останні 7-10, а навіть 15 років.

3.2 Подальший прогноз та перспективи розвитку територіальних громад в Миколаївській області.

Об'єднати громади за перспективним планом, тож відповідно до бачення державницької «моделі» об'єднання майже неможливо. Поки що об'єдналися громади, в яких повірили в реформу, де є справжні лідери. Цим вони створили так звані «центри зростання» [15].

Головною метою обласної Ради регіонального розвитку є підведення проміжних підсумків першого етапу децентралізації та визначення пріоритетних напрямків і проектів, які потім сформують чіткий план розвитку Миколаївської області. Для початку потрібно розробити такі проекти, які будуть дійсно важливі та корисні для жителів громади. Головною метою є запитати людей що, дійсно вони хотіли б побачити в селищі якому проживають. Чи потрібні їм дитячі садки, амбулаторії, школи, які планують відкрити та побудувати в 2020 році. Також керівництво закликає долучати до обговорень пенсіонерів, студентів, вчителів, лікарів. Для того щоб дійти повної згоди та

розробляти подальший план розвитку громади разом, адже їхня думка не менш важлива.

Таким чином, процес підсилення вже існуючих територіальних громад з боку суміжних громад відбувається в Миколаївській області, але поки що не в практичній площині. Поки є наміри у вигляді певних документів, вони направлені в обласну державну адміністрацію. Громади зможуть розпочати цей процес, коли Миколаївська ОДА внесе певні зміни в існуючий перспективний план формування громад Миколаївської області, і ці громади будуть визначені в цьому плані. Подібні процеси жваво проходять по всій Україні [15].

На сьогодні, у Миколаївській області є певні громади, в яких власні доходи такі, що вони надлишок перераховують державі. Це Галицинівська, Ольшанська, Веснянська, Благодатненська, Михайлівська громади.

Громади поки що перебувають у різних умовах. Після того, як відбудуться остаточні вибори на новій територіальній основі, тоді можна буде говорити, що громади стали більш-менш взаємоподібні, а відтак і взаємоконкурентні..

Важливо, щоб чергові вибори місцевого самоврядування 2020 року відбувалися на новій територіальній основі, коли законом про новий територіальний устрій буде визначено місце кожної громади, яка існувала до реформи. Ми думаємо, що точку неповернення буде визначено тоді, коли остаточно вирішиться питання модернізації районів, тобто субрегіонального рівня. Тільки тоді можна буде сказати, що питання об'єднання, децентралізації в частині територіальної основи вже на фінішній прямій [15].

Питання районів стосується того, що слідом за об'єднанням громад має відбутись об'єднання районів, і формування територіальної організації влади, синхронізація з освітньою, медичною реформою і з

тими пазлами громад, які є спроможними. Таке забезпечить відсутність дублювання функцій держави та місцевого самоврядування.

Людям треба показувати перспективний план згаданий вище і переконувати: держава як експерт має своє бачення об'єднань громад, і проаналізувала абсолютно всі можливості в інфраструктурній, освітній частині, в галузі охорони здоров'я, соціальних послугах і решті функцій та визначила, що і як буде краще.

Необхідно з відповідальністю ставитися до цих процесів об'єднання і все ж таки консультиватись з державою, РДА, і якщо є певні аргументи, то треба переконувати. Це має бути предметом розширеного суспільного обговорення, щоб не було зайвих проблем. Це гармонізація можливостей громади, держави і бізнесу.

Основними завданнями наступного етапу децентралізації на період до 2020 року є: [13].

- затвердження нової територіальної основи для діяльності органів влади на рівні громад і районів;
- передача (децентралізація) повноважень виконавчої влади органам місцевого самоврядування та їх розмежування між рівнями і органами за принципом субсидіарності;
- створення належної ресурсної бази для здійснення повноважень місцевого самоврядування;
- формування ефективної системи служби в органах місцевого самоврядування та виконавчої влади;
- упорядкування системи державного контролю та нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядування;
- розвиток форм прямого народовладдя (виборів, референдумів);
- удосконалення механізму координації діяльності місцевих органів виконавчої влади.

ВИСНОВКИ

Дослідження передумов і особливостей формування територіальних громад в Миколаївській області дозволило сформулювати такі висновки:

1. Реформа адміністративно-територіального устрою вбачається у значних змінах територіальної організації, системи і механізмів функціонування публічної влади (державної влади та місцевого самоврядування) в країні, спрямованих на створення сприятливіших умов для суспільного розвитку, гармонійного поєднання при цьому індивідуальних, колективних (громадських) та загальнодержавних інтересів. На початок адміністративно-територіальної реформи в Україні нараховувалося 490 районів в яких, відбувся процес децентралізації та було утворено 10 279 об'єднаних громад. Передумовами процесів децентралізації є необхідність у покращенні умов життєдіяльності населення, формування спільного бюджету та створення спільних органів самоврядування.

2. На першому етапі формування спроможних (об'єднаних) територіальних громад визначаються центри спроможної територіальної громади. Це місто обласного значення, а також населений пункт – районний центр. На другому етапі визначається зона доступності населених пунктів до адміністративного центру спроможної (функціональної) територіальної громади, яка складає 20 км (визначаються з урахуванням доступності основних публічних послуг, що надаються на територіях цих громад, зокрема час прибуття для надання швидкої медичної допомоги). На третьому етапі визначається адміністративний центр, із населених пунктів які розташовані за межами зони доступності. Як правило це село, селище, яке має краще розвинену інфраструктуру.

3. В Миколаївській області процес децентралізації розпочався в 2015 р., коли утворилась перша територіальна громада - Куцурбська сільська рада (Очаківський район). Станом на 2019 рік в Миколаївській області налічується вже 41 ОТГ. В регіоні процес децентралізації відбувся в 17 районах, окрім Кривозерського та Врадіївського. Найбільшими за часткою площі громад, що об'єднались, є Новобузький р-н -81%, за часткою населення в - Новобузький р-н – 90%, а також Миколаївський р-н – 89%. На початок 2019 р. за найбільшою кількістю населення перше місце посідає Вознесенська територіальна громада. Найменшою за чисельністю є Сухоеланецька ОТГ там проживає всього 1837 осіб. За площею найбільшою після об'єднання є Баштанська ОТГ, яка знаходиться в Баштанівському районі. Найменшою за площею є Ольшанська територіальна громада – 57 тис.км. На початку вересня 2019 року було обговорено варіанти адміністративно – територіального устрою на районному рівні. Буде відбуватись такий процес, як укрупнення районів укрупнений Миколаївський район з центром у місті Миколаїв, Вознесенський з центром у місті Вознесенськ і Первомайський з центром у Первомайську.

4. Дослідження соціально-економічних умов розвитку сільських територіальних громад здійснено на прикладі Прибужанівської ОТГ Вознесенського району. Визначено, що найбільш значущими проблемами у розвитку Прибужанівської громади є:

- проблеми і потреби в інфраструктурі сільського населення, пов'язані з водогоном і каналізацією;
- стан дорожно-транспортної інфраструктури, відсутність зливової каналізації, відсутність дорожнього освітлення;
- малоефективне і недостатнє опалення громадських об'єктів внаслідок відсутності коштів на паливо, сучасних опалювальних технологій та термоізоляції;

- відсутність газифікації на всій території громади, висока ціна на електроенергію і газ для підприємницького сектору;
- високий рівень безробіття (окрім с. Прибужан), що є наслідком малої кількості робочих місць після розпаду колгоспів та переробних підприємств;

Перед органами місцевого самоврядування стоїть необхідність вирішити всі ці проблеми, з яких найшвидшого рішення вимагає оптимізація кількості об'єктів та їх використання. Тільки тоді можна буде здійснити подальші кроки, що полягають у покращенні стану і забезпечення об'єктів. Найбільша потреба – це створення робочих місць. Обов'язково потрібно диверсифікувати працевлаштування. Вирішення цього питання може бути створення кооперативів, перш за все, в тваринництві та переробці молока. Якщо говорити про розвиток туризму, то найперше потрібно створити центр надання туристичних послуг, збудувати туристично-оздоровчу та дорожньо-транспортну інфраструктуру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 4 повіти замість 19 районів: обговорили реформу децентралізації на Миколаївщині [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mayak.media/read/rayon/43729/4-poviti-zamist-19-rajonivobgovorili-reformu-decentralizacii-na-mikolaivschini>
2. Адміністративне рішення про утворення нового устрою громад і районів є незворотнім [Електронний ресурс]. – – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/9651>
3. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи: Монографія / [В. Г. Куйбіда, В. П. Павленко, В. А. Яцюк та ін.]; Секретаріат Кабінету Міністрів України. – К.: Геопринт, 2009. – 615 с.
4. Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування: монографія / Наук. ред. В. С. Кравців. – Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», 2016. – 264 с.
5. Безсмертний Р. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс] / Р. Безсмертний. – Режим доступу: http://static.rada.gov.ua/osmir/tables/07_2001/TABL0907000V.html
6. Безуглий О. В. Територіальна громада в Україні: напрями та чинники сталого розвитку : автореф. дис. канд. держ. упр. : спец. 25.00.04 «Місцеве самоврядування» / О. В. Безуглий. – Х., 2009. – 17 с.
7. Ведерникова І. Децентралізація: чи ввійде Україна у відчинені двері, як Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dt.ua/internal/decentralizaciya-chi-vviyde-ukrayina-u-vidchineni-dveri-yak-polscha-1989-go-.html>

8. Ганущак Ю. Політики думають, що децентралізація – проклята реформа [Електронний ресурс] / Ю. Ганущак // Аналітичне Інтернет-видання «platfor.ma». – 2015. – Режим доступу: <http://reforms.platfor.ma/yuriiganushchak/>
9. Геопортал адміністративно-територіального устрою України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://atu.minregion.gov.ua/ua/home>.
10. Гукалова І.В. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посіб. / І.В. Гукалова, Д.С. Мальчикова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 268 с.
11. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З.С.Варналія. – К.: НІСД, 2007 – С. 301.
12. Децентралізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rdo.in.ua/direction/decentralizaciya>
13. Децентралізація влади: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.decentralization.gov.ua/region/item/id/5>
14. Децентралізація на Миколаївщині: чи варто ОТГ хвилюватися через заблокування виборів та примусове об'єднання (Частина І) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://snigyrivka.info/news/9551>
15. Децентралізація на Миколаївщині: який район можна назвати «уламком колишнього Радянського Союзу» та де не поспішають з об'єднанням [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nova-odessa.info/news/4710>
16. Децентралізація: соціально-економічні передумови українського вибору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/269716>

17. Доценко А. І. Територіальна організація розселення (теорія і практика) / А. І. Доценко. – К.: НАН України, РВПС України. – К.:Фенікс, 2010. – 536 с.
18. Кавунець А.В. Особливості об'єднання територіальних громад в Україні (регіональний аспект) / [Електронний ресурс] / А.В. Кавунець, В.В.Дорох. – Режим доступу: <http://cehrin.org.ua/chrin-ngo/wpcontent/uploads/2015/11/Особливості-об'єднання-територіальних-громад-в-Україні.Кавунець-А.-та-Дорох-В..pdf>
19. Княжанський В. Що первинне – гроші чи повноваження? / В. Княжанський // День. - № 115.– 2014.
20. Лісовський С. А. Процес децентралізації в Україні – сучасний стан та проблеми росту / С. А. Лісовський, Є. О. Маруняк // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення: Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Херсон, 3-4 жовтня 2019 р.) / [За заг. ред. І. Пилипенка, Д. Мальчикової]. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – С. 145-148.
21. Мальчикова Д.С. Аналіз територіальних ресурсів у плануванні територій та практиці адміністративної регіоналізації / Д.С. Мальчикова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Геологія. Географія. Екологія. – Харків, 2015. – Вип. 43. – С. 129-134.
22. Мальчикова Д.С. Розселення сільського населення як елемент територіальної диференціації сільської місцевості / Д.С. Мальчикова, І.О. Пилипенко // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. пр. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. – С. 161-167.
23. Нападовська Г. Ю. Вітчизняні та закордонні підходи до дефініції поняття «територіальна громада» / Нападовська Г.Ю. // Науковий

вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки. – Херсон, 2017. – Вип. 6. – С. 85 – 88.

24. Нападовська Г. Ю. Особливості процесу формування територіальних громад в Україні / Нападовська Г.Ю. // Регіон-2017: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 19-20 вересня 2017 р.). – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2017. – С. 114 – 116.
25. Нападовська Г. Ю. Просторовий аналіз процесу об'єднання територіальних громад / Г. Ю. Нападовська, І. О. Пилипенко // Регіон – 2018: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 8-9 листопада, 2019 р.). – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2018. – С. 181-183.
26. Олійник Я.Б. Формування спроможних територіальних громад в Україні: переваги, ризики, загрози / Я. Б. Олійник, П.О. Остапенко // Український географічний журнал. – 2016. - № 4. – С. 37 – 43.
27. Питання організації діяльності ОМС ОТГ, додаткові вибори у яких відбудуться 30.06.2019 (приєднання громад): методичні рекомендації та зразки документів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/420/1st_steps_guidelines_30.06.19_accession_.pdf
28. Про адміністративно - територіальний устрій України: Постанова Верховної Ради про Проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/453/97-%D0%B2%D1%80>
29. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформування міжбюджетних відносин від 28.12.2014 р. № 79

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-19>
30. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 157-VIII (із змінами). [Електронний ресурс]. <http://zakon1.rada.gov.ua>
31. Про засади адміністративно-територіального устрою України: Проект закону [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63508
32. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 214 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п>.
33. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ президента України від 22.07.98 р. № 810/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98>
34. Реформа для людини. Збірник матеріалів про шляхи реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні. Секретаріат Кабінету Міністрів України. – Київ, 2005. – 238 с.
35. Соскін О. Адміністративно-територіальна реформа в Україні: порівняльний аналіз моделей. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://soskin.info/print/ea/new/2008/1-2/200812.html>.
36. Стратегія розвитку громади на 2017 – 2025 р.р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://drive.google.com/file/d/1xmncIGbUWd-vZazNZav1mtrHYKUK7_oO/view
37. Сформували Перспективний план розвитку Миколаївської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://bashtanskaotg.gov.ua/news/sformuvali-perspektivni-plan-rozvitku-mikolaiivskoi-oblasti>

38. Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування / [за ред. А.П. Павлюк]. - К.: НІСД, 2016.- 61 с.
39. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» [наук. редактор В.С.Кравців]. – Львів, 2017. – 120 с.
40. Три роки децентралізації. Чим живе Миколаївська область? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.informer.od.ua/page2594484.html>
41. Якуніна О. Децентралізація: що буде далі - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://project198026.tilda.ws/page1302360.html>
42. Malchykova D. Integrated coastal zone management: Restrictions and priorities of development, the implementation of administrative and territorial organization reform / D. Malchykova, I. Gukalova, N. Omelchenko, H. Napadovska // 19th International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, 2019: Conference Proceedings, 30 June – 6 July, 2019. – Vol. 19. – Issue 5.1. – pp. 407-414
43. Udovychenko V. [Decentralization reform in Ukraine: assessment of the chosen transformation model](#) / V. Udovychenko, A. Melnychuk, O. Gnatiuk, P. Ostapenko // European Spatial Research and Policy, 2017. – Vol. 24. – № 1. – pp. 24-40.

Додаток А

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН формування територій громад Миколаївської області

Рис. А. 1. Картосхема перспективного планування формування ОТГ Миколаївської області [37].

Таблиця А.1

Перелік спроможних територіальних громад Миколаївської області

[37]

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Арбузинська	4820355100	смт Арбузинка	Арбузинська Агрономійська Іванівська Кавунівська Любоіванівська Новокрасненська Новоселівська	Арбузинський район
Благодатненська	4820380401	с. Благодатне	Благодатненська Воєводська Новогригорівська Рябокони́вська Садівська Семенівська	-“-
Баштанська	4820610100	м. Баштанка	Баштанська Добренська Новоіванівська Новопавлівська Новосергіївська Пісківська Плющівська Христофорівська Явкинська	Баштанський район
Мар’ївська	4820683401	с. Мар’ївка	Мар’ївська Доброкриничанська Інгульська Костичівська Лоцкинська Новоолександрівська	-“-
Привільненська	4820685301	с. Привільне	Привільненська Єрмолівська Кашперо-Миколаївська Лук’янівська Старогороженська	-“-

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Березанська	4820955100	смт Березанка	Березанська	Березанський район
Коблівська	4820982201	с. Коблеве	Анатолівська Василівська Данилівська Дмитрівська Калинівська Краснопільська Краснянська Лиманівська Матіясівська Ташинська Тузлівська Щасливська Коблівська Новофедорівська Рибаківська Червоноукраїнська (Українська)	
Березнегуватська	4821155100	смт Березнегувате	Березнегуватська Білокриницька Висунська Калузька Лепетиська Любомирівська Маліївська Мурахівська Нововолодимирівська Новоочаківська Новосевастопольська Новоукраїнська Озерівська Сергіївська Федорівська	Березнегуватський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Братська	4821455100	смт Братське	Братська Ганнівська Григорівська Іллічівська Кам'яно-Костуватська Костуватська Кривопустоська Миколаївська Миролюбівська Новокостянтинівська Новомар'ївська	Братський район
Веселинівська	482175510	смт Веселинове	Новоолександрівська Петропавлівська Сергіївська Улянівська Шевченківська Веселинівська Токарівська Зеленівська Луб'янська Порічанська	Веселинівський район
Воскресенська	4823355300	смт Воскресенське	Воскресенська Калинівська Пересадівська	Вітовський район
Галицинівська	4823380601	с. Галицинове	Галицинівська Лиманівська Прибузька Українська	-?-
Первомайська	4823355700	смт Первомайське	Первомайська Бармашівська Новомиколаївська Партизанська Киселівська	-?-

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Шевченківська	4823384701	с. Шевченкове	Шевченківська Зеленогайська Котляревська Мирнівська Полігонівська	-”-
Бузька	4822080801	с. Бузьке	Бузька Таборівська	Вознесенський район
Дорошівська	4822082601	с. Дорошівка	Дорошівська Вознесенська сільська Григорівська Білоусівська Мічурінська Щербанівська	-”-
Олександрівська	4822055200	сmt Олександрівка	Олександрівська Воронівська Трикратівська	-”-
Прибужанівська	4822083801	с. Прибужани	Прибужанівська Дмитрівська	-”-
Врадіївська	4822355100	сmt Владіївка	Новосілківська Тімірязєвська Яструбинівська Врадіївська Адамівська Великовеселівська Гуляницька Доброжанівська Жовтнева (Новомихайлівська) Іванівська Красношільська Кумарівська Нововасилівська Новопавлівська Сирівська	Врадіївський район
Доманівська	4822755100	сmt Доманівка	Доманівська Фрунзенська Царедарівська	Доманівський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Мостівська	4822783501	с. Мостове	Мостівська Олександрівська Сухобалківська Беріzkівська Бурилівська Великомечетнянська Красеньківська Кривоозерська Касільська Куряче-Лозівська Ленінська (Гойдаївська) Луканівська Мазурівська Маломечетнянська Оницьківська Очеретнянська Секретарська Тридубівська	-
Єланецька	4823055100	смт Єланець	Єланецька Великосербулівська Водяно-Лоринська Возсіятська Калинівська Куйбишевська Малодворянська Маложенівська Малоукраїнська Нововасилівська Ольгопільська Ясногородська	Єланецький район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Казанківська	4823655100	смт Казанка	Казанківська Великоолександрівська Веселобалківська Дмитрівська Дмитро-Білівська Каширівська Казанківський район Миколаївська Миколо-Гулаківська Михайлівська Новоданилівська Новолазарівська Новофедорівська Троїцько-Сафонівська Червонознам'янська Володимирівська Лагодівська Олександрівська Скобелевська	
Кривоозерська	4823955100	смт Криве Озеро	Кривоозерська Багачівська	Кривоозерський район
Веснянська	4824280401	с-ще Весняне	Веснянська Надбузька	Миколаївський район
Нечаянська	4824282701	с. Нечаяне	Нечаянська Комсомольська (Благодарівська)	-“-
Ольшанська	4824255600	смт Ольшанське	Ольшанська Трихатська	-“-
Михайлівська	4824284601	с. Михайлівка	Улянська (Михайлівська)	-“-
Радсадівська	4824283801	с. Радісний Сад	Криничанська Радсадівська Кіровська Козирська	

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Новобузька	4824510100	м. Новий Буг	Новобузька Баратівська Березнегуватська Вільнозапорізька Кам'янська Новомиколаївська Новомихайлівська Новополтавська Новохристофорівська Новоюр'ївська Розанівська Софіївська	Новобузький район
			Шевченківська	
Новоодеська	4824810100	м. Нова Одеса	Новоодеська Михайлівська Новопетрівська Троїцька	Новоодеський район
Костянтинівська	4824883401	с. Костянтинівка	Костянтинівська Баловненська Воронцівська Гур'ївська Кандибинська Себинська	-"-
Бузька	4824880801	с. Бузьке	Бузька Антонівська Дільнична Димівська Новоафронівська Новошмідтівська Підлісненська Сухоеланецька	-"-
Снігурівська	4825710100	м. Снігурівка	Снігурівська Афанасіївська Баратівська Василівська Горохівська Кобзарцівська Куйбишевська	Снігурівський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Нововасилівська Новопетрівська Новотимофіївська Олександрівська Павлівська Першотравнева Тамаринська Червонодолинська Червонозірська	
Куцурубська	4825182201	с. Куцуруб	Куцурубська Дмитрівська Острівська Парутинська Солончаківська	Очаківський район
Чорноморська	4825184801	с. Чорноморка	Чорноморська Рівненська	-“-
Кам'яномостівська	4825482201	с-ще Кам'яний Міст	Кам'яномостівська Кодимська Кримківська	Первомайський район
Вознесенська	4810200000	м. Вознесенськ	Вознесенська Новогригорівська	м. Вознесенськ
Первомайська	4810400000	м. Первомайськ	Первомайська Підгороднянська Болеславчицька Грушівська Довгопристанська Кам'янобалківська Кінецьпільська Кумарівська Ленінська (Чаусова Друга) Лисогірська Лукашівська Мигіївська Підгір'ївська Полтавська Романово-Балківська Синюхино-Брідська	м. Первомайськ

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу сприможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Софіївська Степківська Тарасівська Чаусівська	
Южноукраїнська	4810800000	м. Южноукраїнськ	Южноукраїнська Костянтинівська	м. Южноукраїнськ